

Fotó: Visky Ákos, OSZK

Bod Péter Országos Könyvtár- használati Verseny: új szervezőkkel is a hagyomány és a minőség útján

A júniusban véget érő tanévben a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny a Könyvtárostanárok Egyesülete és az Országos Széchényi Könyvtár szervezésében valósult meg. Ez hazánk első és egyetlen, az információk és a könyvtárak használatára építő országos megmérettetése – összetett, nem egy tantárgyra szűkített tehetséggondozó verseny a 7–8. és a 9–10. évfolyamos tanulók számára. A megvalósítás a kezdetektől ötvözi a hagyományt és a modernitást: egyszerre vannak benne jelen a nyomtatott és a digitális források, az ismeretek és a logikus gondolkodás, de mindezek mellett kiemelt szerepet kap a versenyzők kreativitása is.

Az előző versenyévad lebonyolítása után a verseny szervező nélkül maradt. A Könyvtárostanárok Egyesülete (KTE) hosszas keresés és egyeztetés után találta meg partnerként az Országos Széchényi Könyvtárat (OSZK), így tudta felvállalni a verseny hivatalos szervezői feladatait. Az új versenyszervezők nem változtattak a verseny céljain, felépítésén, a hagyományoknak megfelelően két szinten, három fordulóban bonyolították le a versenyt. Az iskolai szintű válogatók az iskolai könyvtárakban, a könyvtárostanárok irányítása alatt zajlottak. Innen közvetlenül lehetett bejutni az országos fordulóra, melynek írásbeli részét vármegyei könyvtári helyszíneken szervezték meg, döntője pedig a nemzeti könyvtárban zajlott, ez tovább emelte a verseny rangját. A megyei helyszínek, melyek között iskolai, vármegyei hatókörű városi, szak- és felsőoktatási könyvtárak egyaránt voltak, önkéntesen, szakmai elhivatottságból és magas minőségben végezték el a feladatot. A döntő helyszínét és a 2023 őszén kezdődött szervezési munka tekintélyes részét biztosító nemzeti könyvtár mellett a versenyt a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Nemzeti Kulturális Támogatáske-

zelő Nemzeti Tehetség Programja, a Bookline, a MATARKA Egyesület, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Kételtű- és Hullóvédelmi Szakosztálya, az Állatvédelmi Oktatásért Alapítvány és a Filaposta támogatta. A Bookline és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága jóvoltából könyvadománnyal támogathattuk a döntőbe jutott diákokon túl az iskolák könyvtárait is.

Fenntarthatóság és újrahasznosítható könyvtári feladatok

Az idei évben a verseny témája a fenntartható fejlődés volt. A környezettel, természettel kapcsolatos témák már hetedik alkalommal adták a verseny tartalmi kereteit. Mindkét országos fordulóban a fenntarthatóságot közösségi szempontból közelítették meg a feladatok, ezzel is erősítve az egyes emberek tudásában, tájékozottságában, tenni akarásában rejlő lehetőségeket. Az országos írásbeli fordulóban a közösségi tudomány, míg a döntőben a közösségi tervezés volt a fókuszban. A februári országos írásbeli fordulón a 7–8. évfolyamosok feladatlapja egy valóban létező hullómegfigyelési programba való

bekapcsolódást járt körül. A versenyző diákoknak a könyvtár dokumentumaiban és az interneten való keresés segítségével kellett a megfigyeléshez szükséges helyszínt kiválasztani, megismerni, a keresett hullók ismertetőjegyeit összegyűjteni, a helyszínre a környezetet minél kevésbé terhelő utazást tervezni, a hullók védelmét népszerűsítő programokhoz szakértőt és bélyeget keresni. A feladat megvalósításában segítségükre volt az ajándékba kapott kötet, *Kai Lüftner Ne legyél béka!* című könyve és a Filaposta bélyegkatalógusa. A 9–10. évfolyamosoknak először kellett gondolkodniuk: a könyvtárak funkciójához miért illik vagy éppen miért nem illik a közösségi tudomány, majd könyvtárhasználati tudásukat próbálhatták ki *Meg Lowman A nyolcadik kontinens* című művéhez kapcsolódva. Ezek alapján pedig arról vártunk tőlük érveket, hogy mely területen látják leghasznosabbnak információs műveltségüket: a másokat meggyőző könyvajánlóban, egy népszerűsítő konferencia szervezésében, a résztvevők könyvtári kutatómunkájának segítségével? Vagy inkább adatgyűjtésben, adatrendszerezésben, (ál)hírellelőrzésben?

A döntőben a 7–8. osztályosoknak az OSZK munkatársainak a könyvtár épülete melletti Nyúlkert hasznosítására irányuló törekvését kellett fiatalokat is megszólító, a fenntarthatóságra fókuszáló ötletekkel segíteniük.

A másik korcsoport az Állatbarát könyvtár program figyelmébe ajánlotta az izeltlábúak népszerűsítését egy kiválasztott fajon keresztül, melyhez a kiindulást a Csótánypóker nevű társasjáték adta.

Mindkét feladat mini projektfeladat volt, amit 60 perces kézikönyvtári és online forrásokat használó felkészülés után kellett szóban bemutatni a könyvtárostanárokból álló zsűri és a közönség, a fiatalok ötleteit gyűjtő képviselők előtt.

A szöveges értékelésekből és a zsűri tapasztalataiból az derült ki, hogy a szituáció értelmezése, a feladat összetettsége okozott gondot, diákok egyre nehezebben birkóznak meg az életszerű, több szempont figyelembe vételét igénylő feladatokkal. Az erre való reagálás módja visszatérő dilemma a versenybizottságban:

igazodjunk a közoktatásban jellemző feladatokhoz, vagy maradjunk a komplex, valószínűbb helyzeteknél? Eddig az utóbbi felé hajlottunk.

A feladatlapok, mint ahogyan a korábbi években is, szabadon hozzáférhetőek és újrahasznosíthatók a témában és az adott művekhez kapcsolódóan bármely könyvtári foglalkozáson, programon.

Több mint tehetség gondozás – ott, ahol van iskolai könyvtár

A programra könyvtárostanárok készítik fel a diákokat. A versenyre készülés során közösen áttekintik, hogy a témában milyen információforrásokat érdemes használni a könyvtárban és az online térben. Gyakorlásképpen megoldják és megbeszélik a korábbi évek feladatait, meglátogatnak más könyvtárakat, és még a szokásosnál is gyakrabban keresik fel saját iskolai könyvtárukat.

A versenyszabályzat szerint a diákokat az iskola nevezi, így azoknak is van lehetőségük a részvételre, akiknek iskolájában nincs könyvtár (a hazai iskolák kb. 40%-a), de a tapasztalat azt mutatja, hogy iskolai könyvtáros nélkül nincs könyvtárhasználati tehetség gondozás.

A fejlesztő munkát segítik az iskolai munkába is beépíthető, változatos, modern módszertani szemléletű feladatok és az is,

hogy a feladatlapok teljes ponttáblázata megismerhető, a döntőn nyújtott teljesítményéről pedig minden versenyző részletes szöveges értékelést kap.

A részvétel végre nő

Az elmúlt évek csökkenő tendenciáját sikerült megállítani és kis növekedést elérni. Az idei tanévben összesen csaknem 500 diák vett részt 80 oktatási intézményből. Közülük 181 diák (korcsoportonként: 108+73) – 137 lány és 44 fiú – jutott be az országos írásbelire. Ez a szám 27 fővel haladta meg a tavalyi létszámot.

Versenyzőket 39 általános iskola, 30 gimnázium (köztük 3 általános iskolai képzést is folytat) és 14 szakképző iskola indított. A legtöbben Budapestről, Hajdú-Bihar, Heves és Veszprém vármegyéből jelentkeztek. Nem volt nevező ebben az évben Nógrádból.

A nemzeti könyvtárban 2024. április 22-én, a Föld napján megrendezett döntőbe a hagyományok szerint 12-12 versenyző jutott be: a 24 tanuló a felkészítő könyvtárostanárok kíséretében 15 település 17 iskolájából érkezett hozzánk.

Eredmények

A feladatokon elért százalékos eredmények azt mutatják, hogy a feladatok nem voltak könnyűek a versenyzők számára. A verseny célja az érdekes és könyvtárhasználati tudással megoldható kihívások megoldása volt, ebben sokan teljesítettek jól. A 2023/2024-es tanévben a legeredményesebbek ők voltak:

„Az elmúlt évek csökkenő tendenciáját sikerült megállítani és kis növekedést elérni”

Jövőre is folytatjuk

Bízunk benne, hogy az ebben az évben is sikeresen zárt verseny után jövőre is számíthatunk a 23 könyvtár szervezőmunkájára, és a növekvő tendenciát megtartva még több diáknak nyújthatunk lehetőséget arra, hogy kipróbálja magát, és ráérezzen az információval való körültekintő munka örömére.

**Dömsödy Andrea,
dr. Hangodi Ágnes**

I. korcsoport
(7–8. évf.)

Zsóri Boróka

Békéscsabai
Petőfi Utcai Általános Iskola

könyvtárostanára:
Rábai Gabriella

II. korcsoport
(9–10. évf.)

Homonnai Léna

Debreceni Ady Endre Gimnázium

könyvtárostanára:
Peternainé Juhász Zsuzsa

Szakképzés

Hriczu Kinga

Szent István Katolikus Technikum
és Gimnázium, Sátoraljaújhely

könyvtárostanára:
Kecskés Mária